

Sygnatura akt I C 651/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Marek Dziwiński

Protokolant: Anna Lasko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2020 r. w K.

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. we W.

przeciwko K. K.

o zapłatę

I zasądza od pozwanej K. K. na rzecz strony powodowej (...) Sp. z o.o. we W. kwotę 1.231,82 zł (słownie złotych: jeden tysiąc dwieście trzydzieści jeden 82/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6.10.2018 r. do dnia zapłaty, zastrzegając pozwanej prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności do stanu czynnego spadku po P. K.;

II wobec cofnięcia pozwu umarza postępowanie co do kwoty 113,26 zł;

III dalej idące powództwo oddala;

IV zasądza od strony powodowej (...) Sp. z o.o. we W. na rzecz pozwanej K. K. kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 651/19

(...)

Strona powodowa (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. wniosła o zasądzenie od pozwanej K. K. kwoty 18 911,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 6.10.2018 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i kosztów sądowych w kwocie 237 zł.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podała, że w dniu 2.02.2017 r. zawarła z P. K. umowę leasingu, na podstawie której strona powodowa nabyła od osoby trzeciej i oddała korzystającemu do odpłatnego używania pojazd S. (...), a w zamian korzystający zobowiązał się zapłacić wynagrodzenie. Strona powodowa wskazała, że korzystający zmarł w dniu 25.06.2017 r. wskutek czego umowa wygasła. Strona powodowa podniosła, że po przyjęciu leasingowanego auta dokonano rozliczenia, przy czym środki uzyskane ze sprzedaży pojazdu nie wystarczyły na pokrycie całej spłaty z umowy leasingu. Strona powodowa wyjaśniła, że spadek po korzystającym nabyli z dobrodziejstwem inwentarza matka korzystającego – pozwana K. K. w 2/4 części oraz jego rodzeństwo – w 1/4 części.

Strona powodowa ograniczyła roszczenie o kwotę 113,26 zł wobec przyjęcia błędnej daty jako podstawy rozliczenia (k.13v).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana K. K. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zwrot kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podniosła zarzut nieistnienia roszczenia oraz nie wykazania jego wysokości. Zdaniem pozwanej tylko dług istniejący na dzień śmierci spadkodawcy i w wysokości istniejącej w tej dacie może być uznany za dług spadkowy, natomiast powodowa Spółka żąda zapłaty za dług powstały po śmierci korzystającego z leasingu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lutego 2017 r. finansujący (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. zawarł z korzystającym P. K. umowę leasingu, w ramach której finansujący zobowiązał się nabyć pojazd marki S. i oddać korzystającemu do odpłatnego używania. Korzystający zobowiązał się do płacenia rat leasingowych. Okres trwania umowy opiewał na 60 miesięcy, a wysokość jednej raty leasingowej - 1 348,01 zł. Płatność rat przypadła na 28 dzień danego miesiąca, poczynając od lutego 2017 r. Dodatkowo P. K. zdecydował się skorzystać z produktu dodatkowego – (...) G. i z tego tytułu zobowiązany był wносить składkę w kwocie 66,30 zł miesięcznie w trakcie obowiązywania umowy.

Strony umowy leasingu uzgodniły, iż w przypadku gdy korzystający umrze, a nie ma innych korzystających będących stroną danej umowy leasingu, umowa ta wygasa z dniem śmierci korzystającego. W takiej sytuacji finansujący dokonuje jednostronnego odbioru przedmiotu leasingu od spadkobierców korzystającego.

Dowody: umowa leasingu Nr (...) wraz z oświadczeniem k. 29-33, ogólne warunki umowy k. 43-47, harmonogram spłaty rat leasingowych k. 103-104.

Finansujący nabył i oddał P. K. pojazd marki S., zaś korzystający wywiązywał się z dokonywania płatności zgodnie z umową.

(okoliczności bezsporne)

W dniu 25 czerwca 2017 r. P. K. zmarł i spadek po nim, z dobrodziejstwem inwentarza, nabyła w połowie jego matka – pozwana K. K..

Dowody: odpis skrócony aktu zgonu k. 34, postanowienie k.35.

Przedmiot leasingu został stronie powodowej zwrócony.

(okoliczność bezsporna)

Strona powodowa dokonała własnego rozliczenia finansowego umowy leasingu i zażądała od K. K. zapłaty.

Dowody: rozliczenie finansowe umowy leasingu k.36, wezwanie przedsądowe k.37, faktury VAT, noty obciążeniowe, noty odsetkowe, zestawienia do faktur, rachunki k.38-42, 52-67, tabela opłat dodatkowych k. 48, potwierdzenia odbioru k.49-51, pismo powoda k.113.

Sąd zważył co następuje:

Ustaleń stanu faktycznego dokonano w oparciu o przełożone przez stronę powodową dowody z dokumentów, w szczególności - dokumenty umowy leasingu, regulaminu i harmonogramu spłat do tej umowy, dokumentów potwierdzających dziedziczenie, a także dokumentów rozliczeniowych wystawionych przez leasingodawcę. Autentyczność żadnego z tych dowodów nie była kwestionowana, a nadto nie budziła wątpliwości. Bezspornym było, że przedmiotowa umowa doszła do skutku i po śmierci leasingobiorcy pojazd został stronie powodowej zwrócony do rozliczenia.

Strona powodowa skierowała swoje roszczenie przeciwko spadkobiercy leasingobiorcy. Zgodnie z przepisem art. 709¹ k.c. przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania

albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. Bez wątplenia umowa taka wiązała P. K. ze stroną powodową i obowiązywała do chwili jego śmierci. W tym miejscu pojawia się problem jak rozliczyć taką umowę po śmierci korzystającego.

W doktrynie aprobuje się pogląd, według którego na spadkobierców przechodzą na zasadach ogólnych prawa i obowiązki z większości umów uregulowanych w kodeksie cywilnym, takich jak: sprzedaż, umowa zamiany, umowa dostawy, umowa o roboty budowlane, dzierżawa, leasing, pożyczka, umowa przewozu, umowa spedycji, umowa przechowania, umowa składu, czy umowa poręczenia. Na tych samych zasadach przechodzą na spadkobierców prawa i obowiązki z umów nienazwanych (np. factoringu, franchisingu, sponsoringu), chyba że akurat w danej sytuacji są one ściśle związane z osobą zmarłego (zob. Kodeks cywilny. Komentarz, red. dr hab. Konrad Osajda, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2019 r.). Wyłączenie to oraz granice spadkobrania przewiduje przepis art. 922 § 2 k.c. Kodeksowe przepisy o leasingu nie regulują konsekwencji śmierci leasingobiorcy. Przemilczenie to wydaje się być jednak celowe i zamierzone. Skoro na spadkobierców przechodzą prawa i obowiązki z umowy leasingu to intencją racjonalnego prawodawcy było, aby w razie braku przeciwnych zastrzeżeń umownych, leasing trwał nadal, a w miejsce korzystającego weszli jego następcy prawni (podobnie Sąd Okręgowy w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 11 czerwca 2019 r., sygn. XXIII Ga 2259/18, (...)). Istotne jest jednak, że na gruncie niniejszej sprawy, wolą stron było, aby umowa wygasła. Według regulacji § 9 pkt. 20 ogólnych warunków umowy leasingu w przypadku, gdy korzystający będący osobą fizyczną umrze, a nie ma innych korzystających będących stroną umowy leasingu, umowa leasingu wygasa z dniem śmierci korzystającego, chyba że umowa leasingu.

Strona powodowa chciałaby rozliczyć leasing ze spadkobierczynią P. K., na zasadach określonych w pkt. 8-10 § 9 regulaminu. W przekonaniu sądu sposób takiego rozliczenia jest niedopuszczalny z dwóch powodów.

Po pierwsze, strony umowy leasingu ustaliły wprost, że umowa wygasa. Strona powodowa w piśmie procesowym posiłkowała się poglądami doktryny, według których sfera praw i obowiązków przynależnych poprzednio do osoby fizycznej po jej śmierci zostaje z jednej strony okrojona o niektóre prawa i obowiązki, z drugiej zaś strony – powiększona o prawa i obowiązki uprzednio nieistniejące (k. 83). Zupełnie przeciwne stanowisko zajęła pozwana argumentując, że wysokość długu ustalona została nie w dniu śmierci spadkodawcy, lecz później. Stanowisko przedstawione przez stronę powodową jest trafne, trzeba jednak zauważyć, że do rozszerzenia składu spadku, który nie istniał w chwili śmierci spadkodawcy dochodzi w wyjątkowych przypadkach np. przy nabyciu przedmiotu ekspektatywy, nabyciu przedmiotu będącego w leasingu. Sytuacje te muszą być jednak, jak każdy wyjątek od reguły, wprost dopuszczone przez prawo. Taka sytuacja nie ma miejsca w przypadku umowy leasingu, zwłaszcza, że strony same zastrzegły, iż umowa w chwili śmierci korzystającego wygaśnie.

Po wtóre, zasady rozliczenia z § 9 pkt. 8-10 regulaminu nie znajdują zastosowania, gdyż nie zaistniała sytuacja w nich opisywana. Paragraf 9 punkt 9 OWU regulował między innymi kwestię wygaśnięcia umowy w razie, gdy przyczyna wygaśnięcia nie leżała po stronie korzystającego. W niniejszej sprawie, śmierć P. K. była przyczyną wygaśnięcia umowy, która leżała po stronie korzystającego. Regulacja powyższa nie odnosi się do winy tylko do faktu dotyczącego korzystającego. Brak w umowie zapisów o wygaśnięciu umowy z przyczyn leżących po stronie korzystającego jest ryzykiem leasingodawcy. Wskazane przepisy OWU nie znajdują zatem zastosowania. Należy również wskazać, że w interpretacji konstrukcji rozliczenia umowy przez stronę powodową po śmierci P. K. dostrzegalna jest również daleko idąca niekonsekwencja – strony umowy leasingu ustaliły, że w razie śmierci korzystającego umowa wygasa, a z drugiej strony rozliczenie umowy ma następować na zasadach tak jakby korzystający jeszcze żył.

Z tych względów, w ocenie sądu, zapisów o rozliczeniu leasingu wobec pozwanej nie można stosować. Wolą P. K. i Spółki (...) było, aby w razie śmierci korzystającego umowa wygasła. Jedynie § 9 pkt 20 OWU znajdzie zastosowanie.

Pozwana, dziedzicząc długi spadkowe, powinna, jak to zresztą uczyniła, zwrócić przedmiot leasingu oraz spłacić wymagalne wierzytelności na dzień śmierci syna. Taką wierzytelnością, która nie znalazła dotychczas pokrycia była część ostatniej raty leasingowej wykazana w fakturze VAT nr (...) (k.38) i znajdująca również wyraz w rozliczeniu

finansowym (k.36). Ta składowa żądania pozwu nie była nota bene przez pozwaną kwestionowana. Zgodnie z przepisem art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Świadczenie ratalne, które powinno być rozliczone jest wymagalne z uwagi na właściwość zobowiązania (spłaty ratalnej). P. K. zmarł w dniu 25 czerwca 2017 r., a wymagalność raty przypadła na 28 czerwca 2017 r. Sąd zasądził ratę leasingową proporcjonalnie za 27 z 31 dni z uwzględnieniem składki na ubezpieczenie. Łącznie było to 1 231,82 zł z odsetkami jakimi żądała strona powodowa, przy uwzględnieniu przepisów o ograniczeniu egzekucji (art. 1031 § 2 k.c.). W myśl przepisu art. 319 k.p.c. jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności.

Powodowa spółka cofnęła powództwo co do kwoty 113,26 zł i w tym zakresie postępowanie należało umorzyć.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., który stanowi, że sąd może wyłożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Pozwana wygrała sprawę niemal w całości. Do jej kosztów należały koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.